ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

25. listopadu 2008 *

Ve věci C-455/06,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nizozemsko) ze dne 9. listopadu 2006, došlým Soudnímu dvoru dne 14. listopadu 2006, v řízení

Heemskerk BV,

Firma Schaap

proti

Productschap Vee en Vlees,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts a T. von Danwitz, předsedové senátů, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský, J. Klučka (zpravodaj), A. Arabadžev a C. Toader, soudci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

generální advokát: Y. Bot,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 27. listopadu 2007,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za nizozemskou vládu H. G. Sevenster a C. ten Dam, jako zmocněnkyněmi,

– za řeckou vládu V. Kontolaimosem a G. Kanellopoulosem, jakož i S. Papaioannou, jako zmocněnci,

– za maďarskou vládu J. Fazekas, jako zmocněnkyní,

– za Komisi Evropských společenství F. Erlbacherem a T. van Rijnem, jakož i M. van Heezik, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 6. května 2008,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu nařízení Komise (ES) č. 615/98 ze dne 18. března 1998, kterým se stanoví zvláštní prováděcí pravidla pro režim vývozních náhrad, pokud jde o dobré životní podmínky živého skotu během přepravy (Úř. věst. L 82, s. 19), směrnice Rady 91/628/EHS ze dne 19. listopadu 1991 o ochraně zvířat během přepravy a o změně směrnic 90/425/EHS a 91/496/EHS (Úř. věst. L 340,

s. 17; Zvl. vyd. 03/12, s. 133), ve znění směrnice Rady 95/29/ES ze dne 29. června 1995 (Úř. věst. L 148, s. 52; Zvl. vyd. 03/17, s. 466, dále jen „směrnice 91/628"), nařízení Komise (ES) č. 800/1999 ze dne 15. dubna 1999, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 102, s. 11; Zvl. vyd. 03/25, s. 129), a čl. 33 odst. 9 nařízení Rady (ES) č. 1254/1999 ze dne 17. května 1999 o společné organizaci trhu s hovězím a telecím masem (Úř. věst. L 160, s. 21; Zvl. vyd. 03/25, s. 339).

2 Uvedená žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Heemskerk BV a Firma Schaap na jedné straně a Productschap Vee en Vlees (dále jen „Productschap") na straně druhé ve věci vrácení části vývozní náhrady, kterou Productschap považuje za neoprávněně vyplacenou uvedeným dvěma společnostem.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

Nařízení č. 1254/1999

3 Nařízení č. 1254/1999 zrušilo nařízení Rady (EHS) č. 805/68 ze dne 27. června 1968 o společné organizaci trhu s hovězím a telecím masem (Úř. věst. L 148, s. 24).

4 Na základě čl. 33 odst. 9 druhého pododstavce nařízení č. 1254/1999 podléhá výplata vývozní náhrady pro živá zvířata dodržení právních předpisů Společenství týkajících se dobrých životních podmínek zvířat, a zejména předpisů o ochraně zvířat během přepravy.

Nařízení č. 615/98

5 Článek 1 nařízení č. 615/98 stanoví:

„[…] se vývozní náhrada pro živý skot kódu KN 0102 (dále jen ‚zvířata') vyplatí pouze tehdy, jsou-li během přepravy zvířat do prvního místa jejich vykládky ve třetí zemi konečného určení dodržena:

– ustanovení směrnice 91/628/EHS a

– ustanovení tohoto nařízení." *(neoficiální překlad)*

6 Podle článku 2 téhož nařízení:

„1. Zvířata mohou opustit celní území Společenství pouze přes tato místa výjezdu:

– stanoviště hraniční kontroly schválené rozhodnutím Komise pro veterinární kontroly živých kopytníků pocházejících ze třetích zemí

nebo

– místo výjezdu určené členským státem.

2. Úřední veterinář v místě výjezdu ověří a potvrdí, v souladu s ustanoveními směrnice Rady 96/93/ES [ze dne 17. prosince 1996 o osvědčeních pro zvířata a živočišné produkty (Úř. věst. 1997, L 13, s. 28; Zvl. vyd. 03/20, s. 197)], že:

– zvířata jsou způsobilá pro cestu v souladu s ustanoveními směrnice 91/628/EHS,

– dopravní prostředek, v němž zvířata opustí celní území Společenství, je v souladu s ustanoveními směrnice 91/628/EHS a že

– byla přijata opatření pro ošetřování zvířat během cesty v souladu s ustanoveními směrnice 91/628/EHS.

3. Je-li veterinář v místě výjezdu přesvědčen, že jsou požadavky odstavce 2 uspokojivě splněny, potvrdí toto zjištění touto poznámkou

[…]

– Kontroly uvedené v článku 2 nařízení (ES) č. 615/98 uspokojivé

[…]“ *(neoficiální překlad)*

7 Článek 5 odst. 2, 3 a 7 nařízení č. 615/98 stanoví:

„2. Žádost o výplatu vývozních náhrad vypracovaná v souladu s ustanoveními článku 47 nařízení [Komise] (EHS) č. 3665/87 [ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 351, s. 1)] musí být ve lhůtě stanovené v uvedeném článku doplněna důkazem, že ustanovení článku 1 byla dodržena.

Tento důkaz spočívá v předložení:

– řádně vyplněného dokumentu uvedeného v čl. 2 odst. 3

a

– případně zprávy uvedené v čl. 3 odst. 2.

[…]

3. Vývozní náhrada se nevyplatí pro zvířata, která během přepravy uhynula, nebo zvířata, v jejichž případě se příslušný orgán na základě dokumentů uvedených v odstavci 2, zpráv o kontrole uvedených v článku 4 nebo jakékoliv jiné dostupné informace o dodržování ustanovení uvedených v článku 1 domnívá, že směrnice o ochraně zvířat během přepravy nebyla dodržena.

[…]

7. Pokud se po vyplacení náhrady zjistí, že právní předpisy Společenství týkající se ochrany zvířat během přepravy nebyly dodrženy, musí být příslušná část náhrady, včetně případného snížení podle odstavce 4, považována za neoprávněně vyplacenou a musí být vrácena v souladu s ustanoveními čl. 11 odst. 3 až 6 nařízení (EHS) č. 3665/87.“ *(neoficiální překlad)*

Směrnice 91/628

8 Článek 5 oddíl A bod 1 písm. a) až c) směrnice 91/628 stanoví:

„A. Členské státy zajistí, [že]:

1) každý přepravce:

a) je:

[…]

ii) držitelem schválení, které platí pro všechny přepravy obratlovců uskutečňované na jednom z území uvedených v příloze ke směrnici 90/675/EHS a které bylo vydáno příslušným orgánem členského státu [usazení], nebo, pokud se jedná o podnik ve třetí zemi, příslušným orgánem členského státu Unie za předpokladu, že odpovědná osoba přepravního podniku předloží písemný závazek dodržovat platné veterinární předpisy Společenství.

[…]

b) nepřepravuje zvířata ani nedává přepravovat zvířata v podmínkách, kdy by se mohla těmto zvířatům způsobit zranění nebo zbytečné útrapy;

c) používá k přepravě zvířat uvedených v této směrnici dopravní prostředky, které jsou schopné zajistit dodržování požadavků Společenství na dobré životní podmínky zvířat během přepravy […]“

Vnitrostátní právní úprava

9 Článek 8:69 všeobecného zákona o správním právu (Algemene Wet Bestuursrecht) zní takto:

„1. Soud, před nímž probíhá řízení, rozhodne na základě žaloby, předložených písemností, předběžného šetření a vyjádření účastníků v průběhu jednání.

2. Soud doplní i bez návrhu právní důvody účastníků.

3. Soud může i bez návrhu doplnit skutková zjištění.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

10 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že každá z žalobkyň v původním řízení podala dne 25. ledna 2000 celní prohlášení k vývozu 300 březích jalovic do Maroka, pro který požádala o vyplacení vývozní náhrady podle nařízení č. 800/1999, kterou obdržela.

11 Těchto 600 březích jalovic bylo společně se 40 březími jalovicemi jiného podniku naloženo téhož dne v Moerdijk (Nizozemsko) na M/S Irish Rose, loď plující pod irskou vlajkou (dále jen „loď"), k přepravě do Casablanky (Maroko). Úřední veterinář, který kontroloval náklad lodi, potvrdil, že podmínky stanovené v článku 2 nařízení č. 615/98 byly splněny.

12 Irské orgány schválily přepravu zvířat na uvedené lodi na ploše 986 m^2.

13 Při kontrole provedené podle nařízení Rady (EHS) č. 4045/89 ze dne 21. prosince 1989 o kontrole opatření tvořících součást systému financování záruční sekcí Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF), prováděné členskými státy, a o zrušení směrnice 77/435/EHS (Úř. věst. L 388, s. 18; Zvl. vyd. 03/09, s. 208) byl ve správních spisech žalobkyň v původním řízení nalezen dokument, z něhož vyplývá, že kapacita pro přepravu zvířat na lodi byla překročena o 111 kusů skotu. Důkladnější šetření provedené všeobecnou inspekční službou ukázalo, že úřední veterinář v místě výjezdu vůbec nezkontroloval, zda byly dodrženy normy upravující stupeň koncentrace zvířat obsažené v kapitole VI přílohy směrnice 91/628. Všeobecná inspekční služba na základě tohoto šetření a prohlášení osoby doprovázející zvířata během jejich přepravy

do Maroka dospěla k závěru, že dobré životní podmínky skotu během jeho přepravy, jak je upravuje směrnice 91/628, nebyly dodrženy a že loď byla zjevně nadměrně naložena.

14 Rozhodnutími ze dne 26. března 2004 vzal Productschap zpět rozhodnutí o vývozních náhradách poskytnutých žalobkyním v původním řízení a požádal o vrácení již vyplacených částek, zvýšených o 10 %. Stanovil rovněž dlužné zákonné úroky.

15 Dopisem ze dne 13. dubna 2004 podala každá z uvedených žalobkyň stížnost proti rozhodnutím ze dne 26. března 2004.

16 Po vyslechnutí žalobkyň v původním řízení dne 6. května 2004 přijal Productschap ve dnech 2. a 25. srpna 2005 rozhodnutí, kterými trval na zrušení a vrácení vývozní náhrady, avšak snížil částku, která měla být vrácena. Productschap měl za to, že jelikož v rozporu s normami stanovenými ve směrnici 91/628, včetně norem týkajících se stupně koncentrace zvířat, byly přepravovány pouze ty kusy skotu, jejichž počet překročil počet povolený pro plochu 986 m^2, vývozní náhrada by měla být zrušena a vrácena, pokud jde o část nákladu, která nebyla v souladu s požadavky na dobré životní podmínky zvířat.

17 V této souvislosti zjistil, že podle bodu 47 přílohy směrnice 91/628 činila norma pro náklad za účelem přepravy březích jalovic po moři 1,70775 m^2. Pro stanovení počtu zvířat přepravovaných v rozporu s touto normou pro náklad Productschap vydělil schválenou plochu lodi, tedy plochu 986 m^2, plochou předepsanou pro každé zvíře. Z toho dovodil, že 62 zvířat bylo na lodi přepravováno navíc.

18 Productschap vypočetl část vývozní náhrady vyplacené žalobkyním v původním řízení, která měla být vrácena, na základě části této náhrady poskytnuté pro počet zvířat, která byla přepravována navíc, a to poměrně k jejich podílu na celkové operaci. Podle tohoto výpočtu bylo od každé z žalobkyň v původním řízení požadováno vrácení náhrady za 29 zvířat. Podle čl. 5 odst. 7 nařízení č. 615/98 ve spojení s odstavcem 4 téhož článku byla poskytnutá náhrada navíc snížena o částku rovnající se výši zrušené náhrady.

19 Žalobkyně v původním řízení podaly proti výše uvedeným rozhodnutím ze dne 2 a 25. srpna 2005 žalobu k předkládajícímu soudu. Na podporu svých žalob uplatnily několik žalobních důvodů, v rámci kterých v zásadě jednak uplatňují důkazní sílu potvrzení úředního veterináře, a jednak tvrdí, že se podmínka vyplývající z irských právních předpisů, podle které může loď přepravovat zvířata pouze na ploše 986 m^2, nevztahovala na přepravu z Nizozemska do Maroka.

20 Z předkládacího rozhodnutí mimo jiné vyplývá, že College van Beroep voor het bedrijfsleven nalezl další argumenty, které by mohly mít vliv na řešení sporu v původním řízení. Nicméně protože tyto argumenty před ním nebyly uplatněny, vnitrostátní procesní normy brání jejich zohlednění. Z článku 8:69 všeobecného zákona o správním právu vyplývá, že soud rozhoduje pouze o sporných otázkách, jež před ním účastníci řízení uplatnili. Je-li pravda, že odstavec 2 uvedeného článku stanoví, že soud bez návrhu doplní právní důvody, je nicméně třeba vyložit toto ustanovení tak, že soud provede právní formulaci důvodů, které žalobce uplatnil proti napadenému správnímu aktu. Je třeba rozlišovat mezi touto povinností bez návrhu doplnit uvedené důvody a posouzením, které musí soud provést z vlastní iniciativy. Takové posouzení je povinné pouze v případě uplatnění nepominutelných pravidel, tedy pravidel týkajících se pravomocí správních orgánů a pravomocí samotného soudu, jakož i ustanovení o přípustnosti.

21 Předkládající soud si však klade otázku, zda je podle práva Společenství povinen zohlednit argumenty vycházející z tohoto práva, které žalobkyně v původním řízení neuplatnily.

22 Za těchto podmínek se College van Beroep voor het bedrijfsleven rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) a) Je správní orgán oprávněn rozhodnout, odchylně od potvrzení úředního veterináře stanoveného v čl. 2 odst. 2 nařízení […] č. 615/98, že přeprava zvířat, na kterou se uvedené potvrzení vztahuje, není v souladu s požadavky vyplývajícími ze směrnice [91/628]?

b) V případě kladné odpovědi na otázku 1 a):

Je výkon tohoto oprávnění, spadajícího do působnosti práva Společenství, správním orgánem podřízen zvláštním omezením, a pokud ano, jakým ?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku:

Musí správní orgán členského státu v rámci posouzení, zda existuje nárok na náhradu, například v případech stanovených v nařízení […] č. 800/1999, určit, zda jsou během přepravy živých zvířat dodržovány právní předpisy Společenství

týkající se dobrých životních podmínek zvířat na základě podmínek platných v příslušném členském státě nebo podmínek platných ve státě vlajky lodě, která přepravuje živá zvířata, tedy ve státě, který vydal pro tuto loď schválení?

3) Ukládá právo Společenství povinnost přezkoumat i bez návrhu důvody vycházející z nařízení […] č. 1254/1999 a z nařízení […] č. 800/1999, to znamená důvody, které překračují rámec sporu, jak byl předložen vnitrostátnímu soudu?

4) Musí být výraz ‚dodržení právních předpisů Společenství pro dobré životní podmínky zvířat' uvedený v čl. 33 odst. 9 nařízení […] č. 1254/1999 chápán v tom smyslu, že je-li zjištěno, že loď přepravující živá zvířata byla naložena tak, že byl překročen náklad povolený pro tuto loď v dané oblasti podle právních předpisů týkajících se dobrých životních podmínek zvířat, jsou ustanovení Společenství porušena pouze ve vztahu k počtu zvířat, který překračuje povolený náklad, nebo je nutno učinit závěr, že uvedená ustanovení nebyla dodržena ve vztahu ke všem přepravovaným živým zvířatům?

5) Znamená účinné uplatňování práva Společenství, že prostřednictvím přezkumu z úřední povinnosti s ohledem na ustanovení práva Společenství může být prolomena zásada, zakotvená v nizozemském správním právu procesním, podle které se osoba, která podala žalobu, nesmí nacházet v horším postavení, než v jakém by se nacházela, kdyby žalobu nepodala?"

K předběžným otázkám

K první otázce

23 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda nařízení č. 615/98, a zejména jeho článek 1 a čl. 5 odst. 3 a 7 musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní orgán příslušný ve věcech vývozních náhrad je oprávněn rozhodnout, že zvířata nebyla přepravována v souladu s ustanoveními směrnice 91/628, i když úřední veterinář podle čl. 2 odst. 3 uvedeného nařízení potvrdil, že tato přeprava byla v souladu s ustanoveními této směrnice. Pro případ kladné odpovědi chce uvedený soud rovněž vědět, zda je pravomoc tohoto orgánu nějak omezena.

24 Je třeba připomenout, že s ohledem na znění článku 1 a čl. 5 odst. 3 nařízení č. 615/98 je dodržení ustanovení směrnice 91/628 podmínkou pro vyplacení vývozních náhrad. Vývozce musí podle čl. 5 odst. 1 a 2 téhož nařízení prokázat, že podmínky pro poskytnutí vývozní náhrady jsou splněny. Je třeba zdůraznit, že aby vývozce obdržel platbu vývozní náhrady, musí příslušnému orgánu členského státu, v němž je celní prohlášení přijato, předložit důkaz, že jsou dodržena ustanovení článku 1 uvedeného nařízení, a tedy ustanovení výše uvedené směrnice, a to tím způsobem, že předloží dokumenty uvedené v čl. 2 odst. 3 a čl. 3 odst. 2 tohoto nařízení. Mezi tyto dokumenty patří také potvrzení úředního veterináře.

25 Co se týče důkazní síly takových dokumentů, Soudní dvůr rozhodl, že jak vyplývá z účelu článků 3 a 5 nařízení č. 615/98, předložení zmíněných dokumentů vývozcem nepředstavuje nevyvratitelný důkaz o dodržení článku 1 tohoto nařízení ani směrnice 91/628. Tento důkaz se totiž jeví jako dostatečný pouze tehdy, nemá-li příslušný orgán k dispozici informace, na základě kterých může mít za to, že uvedená směrnice nebyla dodržena. Tento výklad je potvrzen zněním čl. 5 odst. 3 téhož nařízení, podle něhož příslušný orgán může odmítnout vyplacení náhrady za vývoz zvířat, u nichž se na základě dokumentů podle odstavce 2 zmíněného článku 5, zpráv o kontrole podle článku 4 tohoto nařízení nebo jakékoliv jiné dostupné informace týkající se dodržení ustanovení uvedených v článku 1 zmíněného nařízení domnívá, že směrnice 91/628 nebyla dodržena (viz rozsudek ze dne 13. března 2008, Viamex Agrar Handel, C-96/06, Sb. rozh. s. I-1413, body 34 a 35).

26 I přesto, že vývozce předloží potvrzení vydané úředním veterinářem podle čl. 5 odst. 2 nařízení č. 615/98, může mít příslušný orgán za to, že vývozce nedodržel ani ustanovení článku 1 tohoto nařízení, ani ustanovení směrnice 91/628, za předpokladu, že jsou zejména splněny podmínky stanovené v čl. 5 odst. 3 uvedeného nařízení (rozsudek Viamex Agrar Handel, uvedený výše, bod 36).

27 Jak uvedl generální advokát v bodě 51 svého stanoviska, je třeba mít za to, že tato úvaha, podle které může příslušný orgán navzdory dokumentům předloženým vývozcem rozhodnout, že nevyplatí vývozní náhradu, platí i v případě, že vývozní náhrada již byla tomuto vývozci vyplacena.

28 Jakýkoliv jiný výklad by zbavil užitečného účinku jednak čl. 5 odst. 7 nařízení č. 615/98, podle kterého musí být náhrada vrácena v souladu s ustanoveními čl. 11 odst. 3 až 6

nařízení č. 3665/87, pokud se po vyplacení náhrady zjistí, že právní předpisy Společenství týkající se ochrany zvířat během přepravy nebyly dodrženy, a jednak následné kontroly stanovené v nařízení č. 4045/89.

29 Co se týče otázky, zda je taková pravomoc nějak omezena, Soudní dvůr již rozhodl, že článek 5 nařízení č. 615/98 nemůže být vyložen v tom smyslu, že umožňuje příslušnému orgánu, aby svévolně zpochybnil důkazy, které vývozce přiložil ke své žádosti o vývozní náhradu. Prostor pro uvážení, kterým disponuje příslušný orgán, totiž není neomezený, jelikož jej vymezuje uvedený článek 5. Zdá se, že uvedený prostor pro uvážení je zvláště omezen, pokud jde o povahu a důkazní sílu informací, jichž se tento orgán dovolává (viz rozsudek Viamex Agrar Handel, uvedený výše, bod 38).

30 Soudní dvůr rozhodl, že příslušnému orgánu přísluší podle čl. 5 odst. 3 nařízení č. 615/98, aby se opřel o objektivní a konkrétní skutečnosti týkající se dobrých životních podmínek zvířat, které jsou způsobilé prokázat, že dokumenty, které vývozce přiložil ke své žádosti o vývozní náhradu, neumožňují dokázat dodržení ustanovení směrnice 91/628 během přepravy, přičemž vývozci přísluší případně prokázat, proč důkazy dovolávané příslušným orgánem k tomu, aby shledal nedodržení tohoto nařízení a této směrnice, nejsou relevantní (rozsudek Viamex Agrar Handel, uvedený výše, bod 41).

31 Soudní dvůr rozhodl, že příslušný orgán je každopádně povinen odůvodnit své rozhodnutí tím, že uvede důvody, pro které má za to, že důkazy předložené vývozcem neumožňují učinit závěr, že ustanovení směrnice 91/628 byla dodržena. Zmíněný orgán je zejména povinen za tímto účelem provést objektivní posouzení dokumentů, které mu vývozce předložil, a prokázat vhodnost informací, kterých se dovolává k prokázání toho,

že dokumentace přiložená k žádosti o vývozní náhradu nemůže prokázat dodržení relevantních ustanovení této směrnice (rozsudek Viamex Agrar Handel, uvedený výše, bod 42).

32 S ohledem na výše uvedené úvahy je na první otázku třeba odpovědět, že nařízení č. 615/98, a zejména článek 1 a čl. 5 odst. 3 a 7 tohoto nařízení musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní orgán příslušný ve věcech vývozních náhrad je oprávněn rozhodnout, že zvířata nebyla přepravována v souladu s ustanoveními směrnice 91/628, i když úřední veterinář podle čl. 2 odst. 3 uvedeného nařízení potvrdil, že tato přeprava byla v souladu s ustanoveními této směrnice. Za účelem dosažení tohoto závěru musí uvedený orgán vycházet z objektivních skutečností souvisejících s dobrými životními podmínkami zvířat, které jsou způsobilé zpochybnit dokumenty předložené vývozcem, neprokáže-li tento vývozce případně, že skutečnosti, kterých se dovolává příslušný orgán za účelem závěru, že nebyla dodržena směrnice 91/628, nejsou relevantní.

K druhé otázce

33 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda v rámci posuzování existence nároku na vývozní náhradu v případech stanovených nařízením č. 800/1999 musí příslušný orgán členského státu vývozu k tomu, aby posoudil, zda byly dodrženy právní předpisy Společenství týkající se dobrých životních podmínek zvířat během přepravy, zohlednit disponibilní plochu lodě určenou na základě norem platných v tomto členském státě, nebo plochu uvedenou při vydání schválení na základě norem platných ve státě vlajky.

34 V tomto ohledu je třeba připomenout, že stát vývozu a stát vlajky, na které odkazuje předkládající soud, jsou oba členskými státy Evropské unie.

35 Pokud jde o celkovou plochu lodě, která může být využita k přepravě zvířat, je třeba konstatovat, že směrnice 91/628 neobsahuje v tomto ohledu žádné výslovné ustanovení.

36 Jestliže v tomto kontextu příslušný orgán členského státu vlajky schválil určitou plochu lodě, je třeba mít za to, že schválená plocha představuje plochu, na které jsou zaručeny dobré životní podmínky zvířat. Je totiž nesporné, že ke schválení musí příslušný orgán nutně provést důkladná šetření za účelem výpočtu celkové užitné plochy lodě, která může zaručit dobré životní podmínky zvířat během jejich přepravy.

37 Příslušný orgán členského státu vývozu tudíž musí zohlednit tuto užitnou plochu za účelem posouzení, zda zvířata byla na lodi přepravována v souladu s ustanoveními směrnice 91/628 týkajícími se dobrých životních podmínek zvířat.

38 S ohledem na předcházející úvahy je na druhou otázku třeba odpovědět, že jestliže členský stát vlajky schválil určitou plochu na lodi k přepravě zvířat, příslušný orgán členského státu vývozu musí z tohoto schválení vycházet za účelem posouzení, zda byla dodržena ustanovení práva Společenství týkající se dobrých životních podmínek zvířat během přepravy.

Ke čtvrté otázce

39 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba se zabývat před třetí a pátou otázkou, je, zda výraz „dodržení právních předpisů Společenství pro dobré životní podmínky zvířat“ uvedený v čl. 33 odst. 9 nařízení č. 1254/1999 musí být vykládán v tom smyslu, že je-li zjištěno, že během přepravy zvířat nebyly dodrženy požadavky Společenství na stupeň koncentrace zvířat stanovené v oddílu B bodu 47 kapitoly VI přílohy směrnice 91/628, je třeba učinit závěr, že tyto právní předpisy nebyly dodrženy ve vztahu ke všem přepravovaným živým zvířatům.

40 Podle oddílu B bodu 47 kapitoly VI přílohy uvedené směrnice je stupeň koncentrace pro každé zvíře v případě přepravy po moři vymezen v metrech čtverečních.

41 Jak přitom uvedl generální advokát v bodě 74 svého stanoviska, jestliže celková plocha, která je na lodi k dispozici pro přepravu zvířat, vydělená počtem skutečně přepravovaných zvířat neodpovídá ploše připadající na jedno zvíře stanovené v oddílu B bodu 47 kapitoly VI přílohy směrnice 91/628, je třeba mít za to, že normy Společenství ohledně stupně koncentrace zvířat nebyly dodrženy u žádného z přepravovaných zvířat. Je totiž nesporné, že v případě překročení stupně koncentrace se zmenší prostor pro každé zvíře, neboť počet zvířat na palubě lodi je vyšší než počet povolený na základě uvedených norem.

42 Krom toho je třeba poznamenat, že nadměrné naložení lodi má v zásadě dopad na všechna zvířata, protože omezuje jejich fyzickou pohyblivost, zmenšuje prostor

nezbytný pro jejich pohodlí, zvyšuje riziko zranění těchto zvířat a vede k obtížným přepravním podmínkám pro všechna přepravovaná zvířata, a nikoliv pouze pro zvířata, o která byl překročen povolený náklad.

43 Za těchto podmínek je na čtvrtou otázku třeba odpovědět, že výraz „dodržení právních předpisů Společenství pro dobré životní podmínky zvířat" uvedený v čl. 33 odst. 9 nařízení č. 1254/1999 musí být vykládán v tom smyslu, že je-li zjištěno, že během přepravy zvířat nebyly dodrženy požadavky Společenství na stupeň koncentrace zvířat stanovené v oddílu B bodu 47 kapitoly VI přílohy směrnice 91/628, je třeba v zásadě učinit závěr, že tyto právní předpisy nebyly dodrženy ve vztahu ke všem přepravovaným živým zvířatům.

Ke třetí a páté otázce

44 Podstatou třetí a páté otázky předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, zda právo Společenství ukládá vnitrostátnímu soudu, aby i bez návrhu přezkoumal důvody vycházející z nařízení č. 1254/1999 a nařízení č. 800/1999, které překračují rámec sporu, jestliže by takový přezkum vedl k prolomení zásady nizozemského práva, podle které se osoba, která podala žalobu, nesmí nacházet v horším postavení, než v jakém by se nacházela, kdyby žalobu nepodala (zásada zákazu *reformatio in peius*).

45 College van Beroep voor het bedrijfsleven uvádí, že podle článku 8:69 všeobecného zákona o správním právu v zásadě nemůže zohlednit argumenty, které překračují rámec sporu, jak byl vymezen účastníky řízení. Zdůrazňuje dále, že jestliže by mu právo Společenství ukládalo povinnost vznést i bez návrhu důvody vycházející z nařízení č. 1254/1999 a nařízení č. 800/1999, mohl by se dostat do rozporu s procesní zásadou

zákazu *reformatio in peius* zakotvenou v nizozemském správním právu, podle které se osoba, která podala žalobu, nesmí nacházet v horším postavení, než v jakém by se nacházela, kdyby žalobu nepodala. Nevylučuje totiž, že by zohlednění uvedených nařízení mohlo zpřísnit povinnosti žalobkyň v původním řízení.

46 K tomuto je třeba poukázat na to, že právo Společenství nemůže zavazovat vnitrostátní soud, aby i bez návrhu použil ustanovení práva Společenství, jestliže by takové použití vedlo k prolomení zásady zákazu *reformatio in peius* zakotvené v jeho vnitrostátním procesním právu.

47 Taková povinnost by totiž byla nejen v rozporu se zásadami dodržování práva na obhajobu, právní jistoty a ochrany legitimního očekávání, z nichž uvedený zákaz vychází, ale vystavovala by jednotlivce, jenž podal žalobu proti aktu, který nepříznivě zasahuje do jeho právního postavení, riziku, že v důsledku takové žaloby se bude nacházet v horším postavení, než v jakém by se nacházel, kdyby tuto žalobu nepodal.

48 S ohledem na výše uvedené je na třetí a pátou otázku třeba odpovědět, že právo Společenství neukládá vnitrostátnímu soudu povinnost, aby i bez návrhu použil ustanovení práva Společenství, jestliže by jej takové použití vedlo k prolomení zásady zákazu *reformatio in peius* zakotvené v příslušném vnitrostátním právu.

K nákladům řízení

49 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) **Nařízení Komise (ES) č. 615/98 ze dne 18. března 1998, kterým se stanoví zvláštní prováděcí pravidla pro režim vývozních náhrad, pokud jde o dobré životní podmínky živého skotu během přepravy, a zejména článek 1 a čl. 5 odst. 3 a 7 tohoto nařízení musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní orgán příslušný ve věcech vývozních náhrad je oprávněn rozhodnout, že zvířata nebyla přepravována v souladu s ustanoveními směrnice Rady 91/628/EHS ze dne 19. listopadu 1991 o ochraně zvířat během přepravy a o změně směrnic 90/425/EHS a 91/496/EHS, ve znění směrnice Rady 95/29/ES ze dne 29. června 1995, i když úřední veterinář podle čl. 2 odst. 3 téhož nařízení potvrdil, že tato přeprava byla v souladu s ustanoveními této směrnice. Za účelem dosažení tohoto závěru musí uvedený orgán vycházet z objektivních skutečností souvisejících s dobrými životními podmínkami zvířat, které jsou způsobilé zpochybnit dokumenty předložené vývozcem, neprokáže-li tento vývozce případně, že skutečnosti, kterých se dovolává příslušný orgán za účelem závěru, že nebyla dodržena směrnice 91/628, ve znění směrnice 95/29, nejsou relevantní.**

2) **Jestliže členský stát vlajky schválil určitou plochu na lodi k přepravě zvířat, příslušný orgán členského státu vývozu musí z tohoto schválení vycházet za**

účelem posouzení, zda byla dodržena ustanovení práva Společenství týkající se dobrých životních podmínek zvířat během přepravy.

3) Výraz „dodržení právních předpisů Společenství pro dobré životní podmínky zvířat“ uvedený v čl. 33 odst. 9 nařízení Rady (ES) č. 1254/1999 ze dne 17. května 1999 o společné organizaci trhu s hovězím a telecím masem musí být vykládán v tom smyslu, že je-li zjištěno, že během přepravy zvířat nebyly dodrženy požadavky Společenství na stupeň koncentrace zvířat stanovené v oddílu B bodu 47 kapitoly VI přílohy směrnice 91/628, ve znění směrnice 95/29, je třeba v zásadě učinit závěr, že tyto právní předpisy nebyly dodrženy ve vztahu ke všem přepravovaným živým zvířatům.

4) Právo Společenství neukládá vnitrostátnímu soudu povinnost, aby i bez návrhu použil ustanovení práva Společenství, jestliže by jej takové použití vedlo k prolomení zásady zákazu *reformatio in peius* zakotvené v příslušném vnitrostátním právu.

Podpisy.